FAMILIE-/ARVERET – OMPRØVEN I AUGUST 2014

Opgave 1

Mogens og Hanne blev gift den 1. oktober 2002. Ved ægteskabets indgåelse oprettede de en formgyldig ægtepagt, hvori det blev aftalt, at alt, hvad Mogens ejede af aktier i OP Bank eller senere erhvervede af OP-bankaktier, skulle være hans skilsmissesæreje. Mogens ejede ved ægteskabets indgåelse 400 stk. OP-bankaktier. Endvidere skulle hans bil, en Skoda Octavia, årgang 2008, være hans skilsmissesæreje. Indtægter og surrogater af skilsmisse-særeje skulle også være skilsmissesæreje. Efter 10 års ægteskab skulle halvdelen af skilsmissesærejet bortfalde. I øvrigt skulle der være fælleseje i ægteskabet.

I 2006 lånte Mogens 300.000 kr. af Hanne. De 300.000 kr. havde Hanne fra en forsørgertabserstatning, som hun havde fået udbetalt ved sin fars død i 2001.

I 2010 købte Mogens en ny Skoda Octavia, årgang 2010, for 300.000 kr. Han gav den gamle Skoda i bytte og betalte desuden 100.000 kr. kontant, som han lånte i sin bank. Banken krævede, at Hanne også hæftede for lånet, hvilket hun indvilgede i.

I maj 2011 arvede Mogens 500 stk. aktier i OP Bank efter sin far, der havde været bestyrelsesformand i OP Bank. I juli 2011 købte han yderligere 100 stk. OP-bankaktier for 150.000 kr., der var opsparet løn.

I august 2012 vandt Hanne 1.800.000 kr. i Lotto. Hun forærede straks Mogens 200.000 kr., idet hun nedskrev hans gæld til hende fra 2006 med 200.000 kr. til 100.000 kr.

I april 2014 blev ægtefællerne skilt.

På det efterfølgende skifte blev det oplyst, *at* Mogens selv havde betalt alle ydelser på sit banklån med sin løbende lønindtægt, *at* Mogens havde 1.000 stk. aktier i OP Bank til en kursværdi af 1.500.000 kr., *at* Skodaen fra 2010 var 150.000 kr. værd, *og at* restgælden på banklånet var 40.000 kr. Mogens havde ikke afdraget på lånet til Hanne og mente, at han skyldte Hanne 100.000 kr., da hun i 2012 havde nedskrevet gælden. Hanne havde 1.400.000 kr. tilbage af sin Lottogevinst og indbo for 80.000 kr. Der var ikke andre aktiver eller passiver.

Begge ægtefæller ønskede på skiftet at modtage mest muligt og at få en fuldstændig afregning af deres mellemværender. Hanne mente bl.a. ikke, at ægtepagten kunne være gyldig. Hun krævede endvidere hele lånet på 300.000 kr. tilbagebetalt af Mogens.

Hvordan skal boet deles, og parternes mellemværender afregnes, når de ønsker en fuldstændig afregning af alle deres mellemværender?

Vejledende besvarelse til opgave 1

1. Formueordningen
Der er som udgangspunkt formuefællesskab i ægteskabet, jf. RVL § 15. Der er dog oprettet en gyldig ægtepagt om skilsmissesæreje, der for ½ vedkommende bortfalder efter 10 års ægteskab, jf. RVL § 28, stk. 1-3. Da ægtefællerne har været gift i mere end 10 år, er ½ af det aftalte skilsmissesæreje på skiftet fælleseje. Det er alene Mogens, der har skilsmissesæreje.

Familieret 2012 s. 133, 136 og 141.

2. Ægtepagtens gyldighed
Da det ikke kan aftales, at surrogater for fælleseje er særeje, jf. RVL § 28, stk. 3 og stk. 1 modsætningsvis, er den del af aftalen, der vedrører køb af OP-bankaktier for fællesejemidler ugyldig. Det medfører dog ikke hele ægtepagtens bortfald, idet alle bestemmelser i ægtepagten er til fordel for Mogens, jf. U 2000.361 V og princippet om "det mindre i det mere". Ægtepagten bliver delvis opretholdt, men surrogater for fælleseje i form af OP-bankaktier er ikke skilsmissesæreje.

Familieret 2012 s. 165.

3. Mogens' 1.000 OP-bankaktier
De aktier, som Mogens ejede ved ægtepagtens oprettelse, og de aktier, som han har arvet, i alt 900 stk., er gyldigt omfattet af ægtepagten, og er derfor ½ særeje. De 100 aktier, som Mogens købte for sin opsparede løn, er fælleseje, da de er surrogater for løn, der er fælleseje.

Familieret 2012 s. 145 f.

4. Mogens' Skoda fra 2010 og banklånet
Denne bil er ½ særeje og Mogens'. Den er primært købt for hans gamle bil, der var særeje, samt ved låneoptagelse, jf. RVL § 28, stk. 3. Det er Mogens' lån. Hanne hæfter dog efter aftale for gælden. Restlånet er også ½ særeje, da det knytter sig til bilen. Mogens har selv nedbragt gælden med 60.000 kr. af sine fællesejemidler fra sin løn, så Hanne har et vederlagskrav, jf. RVL § 23, stk. 2. Da lånet er brøkdelssæreje ½-½ på skifte, er vederlagskravet kun ½ af 60.000 kr. – nettobodelstabet er kun 30.000 kr.

Familieret 2012 s. 147, 184, 265 og 276.

5. Mogens' gæld til Hanne
Gælden er ikke omfattet af ægtepagten. Den er fælleseje og et passiv i Mogens' bodel. Gælden er et aktiv i Hannes bodel. Den er surrogat for hendes forsørgertabserstatning, der derfor må anses for ikke at være forbrugt, og beløbet på 100.000 kr. kan udtages forlods af Hanne, jf. EAL § 18, stk. 2.

Familieret 2012 s. 265 og 308-310.

6. Gaven på de 200.000 kr. fra Hanne til Mogens
Denne gave – nedskrivningen af gælden – krævede ægtepagt, jf. RVL § 30, stk. 1, 1. pkt., da det er et stort beløb, og gaven derfor ikke er sædvanlig. Da ægtepagt ikke er oprettet, er gaven ugyldig. Hanne har derfor krav på at få 200.000 kr. tilbage fra Mogens. De 200.000 kr. er et fællesejeaktiv i Hannes bodel og et fællesejepassiv i Mogens' bodel, da de ikke er omfattet af ægtepagten. Hannes tilbagebetalingskrav er dog omfattet af EAL § 18, stk. 2, da det træder i stedet for gælden, der var omfattet. Erstatningen må anses for ikke at være forbrugt. Et beløb på 200.000 kr. kan derfor udtages forlods af Hanne.

Familieret 2012 s. 215, 226, 265 og 308-310.

7. Hannes indbo og lotterigevinst indgår i Hannes bodel.

8. Boopgørelse

A: M's brøkdelssæreje:		
OP-bankaktier	1.350.000 kr.	
Skoda 2011	150.000 kr.	
Banklån	÷ 40.000 kr.	
I alt skilsmissesæreje	1.460.000 kr.	½ fælleseje = 730.000 kr.

B: Bodele	Mogens	Hanne
Fra brøkdelssærejet	730.000 kr.	
OP-bankaktier	150.000 kr.	
Gæld Hanne	÷ 100.000 kr.	100.000 kr. (EAL § 18, stk. 2)
Ugyldig gave	÷ 200.000 kr.	200.000 kr. (EAL § 18, stk. 2)
Indbo, Hanne		80.000 kr.
Lottogevinst		1.400.000 kr.
I alt nettobodele	580.000 kr.	1.780.000 kr.

C: Boslodsberegning		
Forlods H EAL § 18, stk. 2		300.000 kr.
VK § 23, stk. 1, forlods		30.000 kr.
Ligedeling af resten (580 + 1.780 ÷300÷30) = 2.030 kr.	1.015.000 kr.	1.015.000 kr.
Boslodder	**1.015.000 kr.**	**1.345.000 kr.**

Boslodstilsvar fra Hanne til Mogens 1.780.000 kr. ÷ 1.345.000 kr. = **435.000 kr.**

Hanne modregner dog sine tilgodehavender på i alt 300.000 kr., så hun kun skal betale Mogens 135.000 kr.

Hanne kan yderligere påberåbe sig FSKL § 56, fordi begge ægtefæller hæfter for banklånet. Hun kan derfor kræve, at Mogens betaler eller stiller sikkerhed for restgælden på 40.000 kr. til banken. Vil han ikke det, kan hun bruge 40.000 kr. af de 135.000 kr., som udgør boslodstilsvaret, til at betale med og kun aflevere 95.000 kr. til Mogens.

Familieret 2012 s. 269 og 270.

Opgave 2

Mads og Henny blev gift i 1967. Henny havde da en datter, Dorthe, fra et tidligere forhold. Ægtefællerne fik ikke børn sammen. I 1999 oprettede de en formgyldig ægtepagt om, at Hennys formue skulle være hendes fuldstændige særeje.

I 2012 døde Henny. Hun efterlod sig et formgyldigt testamente, hvori hun som det eneste havde bestemt, at hendes niece Nana skulle arve 100.000 kr. Hun efterlod sig i alt 600.000 kr. samt en kapitalpensionsforsikring, hvorfra Mads som begunstiget modtog 50.000 kr. Mads' formue blev på skiftet opgjort til 360.000 kr. Han havde desuden en kapitalpensionsordning til en værdi af 70.000 kr.

I 2014 døde Mads. Han efterlod sig 1.030.000 kr., idet han i 2013 som fuldstændigt særeje havde arvet 320.000 kr. I et formgyldigt testamente havde han bestemt, at Kræftens Bekæmpelse skulle arve 200.000 kr., og at Læger uden Grænser skulle arve 100.000 kr.

Af slægtninge levede ved hans død hans halvsøster Sanne. Sanne var Mads' mors barn af første ægteskab. Desuden levede hans tre niecer, der var døtre af hans afdøde bror Bent, der havde samme far og mor som Mads. Han efterlod sig ikke andre end disse fire slægtninge, men Dorthe levede stadig.

Hvordan skal værdierne fordeles ved Hennys død, når alle ønsker mest muligt?

Hvordan skal værdierne fordeles ved Mads' død, når alle ønsker mest muligt?

Vejledende besvarelse til opgave 2

1. Hvad falder i arv efter Henny, og hvem arver
Ægtepagten om Hennys særeje er gyldig, jf. RVL § 28, stk. 1, nr. 2. Det betyder, at der ikke skal beregnes boslod af Hennys formue. Mads' formue er fælleseje, jf. RVL § 15, stk. 1. I arv efter Henny falder derfor hendes boslod på ½ af Mads' formue på 360.000 kr. = 180.000 kr. samt hendes særeje på 600.000 kr., i alt **780.000 kr.** Mads modtager Hennys forsikring uden om boet, jf. FAL § 102, stk. 1, 2. pkt. Hans kapitalforsikring indgår ikke, jf. RVL § 16 a.

Dorthe og Mads er, jf. AL § 9, stk. 1, og § 1, arvinger efter Henny. Nana er genstandslegatar, og da Henny kan testere over ¾ af sin formue, jf. AL § 10, arver Nana derfor de 100.000 kr.

Mads modtog som begunstiget uden om boet de 50.000 kr. fra Hennys forsikring, jf. FAL § 102, stk. 1, 2. pkt.

Mads arver ½ (780.000 ÷ 100.000) kr. = 340.000 kr., jf. AL § 9, stk. 1. Intet i testamentet tyder på, at restbeløbet efter udredelse af legatet skal fordeles i et andet forhold end det, de legale regler fører til.

Med sin boslod på 180.000 kr., sin arv på 340.000 kr. og forsikringen fra Henny på 50.000 kr. har Mads i alt 570.000 kr. Han har derfor krav på suppleringsarv, jf. AL § 11, stk. 2 og stk. 3, 1. pkt., idet forsikringen fra Henny, der er udbetalt i anledning af Hennys død medregnes, og idet hans egen pension ikke medregnes, jf. AL § 11, stk. 3, 2. pkt. Han har derfor krav på yderligere 110.000 kr., da grænsen i 2012 var 680.000 kr. Disse 110.000 kr., der er Mads' tvangsarv, må tages fra Dorthes friarv – ikke fra den del af friarven, som Henny har testeret over. Mads arver 340.000 kr. + 110.000 kr. = 450.000 kr.

Dorthe arver, jf. AL § 9, stk. 1, ½ af (780.000 ÷ 100.000) kr. = 340.000 kr. fratrukket friarven, der skulle gå til Mads på 110.000 kr., dvs. 230.000 kr.

Arveret 2013 s. 39, 51, 55 ff. og 68 ff. Materialesamlingen s. 13 og14.

2. Boopgørelse efter Henny
Mads 450.000 kr., Dorte 230.000 kr. og Nana 100.000 kr., i alt 780.000 kr.

3. Hvad falder i arv efter Mads, hvem arver og hvor meget
I arv efter Mads falder **1.030.000 kr.** Da han har arvet sin ægtefælle og benyttet reglen i AL § 11, stk. 2, skal reglen i AL § 16 anvendes, da betingelserne i stk. 1 alle er opfyldt. Det er uden betydning, om der er særeje eller ej, og at han har arvet efter Hennys død.

Det følger af AL § 16, stk. 7, at Mads har fri testationsret. Da han heller ikke efterlader sig livsarvinger, kan han helt frit testere. De 2 legater på i alt 300.000 kr. skal derfor blot tilfalde de 2 legatarer.

De resterende 730.000 kr. skal fordeles lige mellem førstafdødes livsarvinger og længstlevendes slægt, jf. AL § 16, stk. 3, 1. pkt., og AL § 16, stk. 5. Imidlertid har Dorte arvet 230.000 kr. ved førstafdødes død. Disse 230.000 kr. tillægges beregningsmæssigt de 730.000 kr., før der deles mellem Dorte og længstlevendes slægt, jf. AL § 16, stk. 6, 2. pkt.

Det beløb, som længstlevendes slægtninge skal dele efter de legale regler er derfor ½ (730.000 + 230.000) kr. = 480.000 kr.

Førstafdødes særbarn Dorthe arver 480.000 kr. ÷ de 230.000 kr., som hun arvede efter Henny = 250.000 kr., jf. AL § 16, stk. 6, 1. pkt.

Arveret 2013 s. 61 f. og 63.

4. Fordelingen af de 480.000 kr. mellem længstlevendes – Mads' – slægtninge

Mads havde to søskende, Bent og Sanne, hvoraf Sanne er halvsøster. Arven skal først deles mellem hans forældre, jf. AL § 2, stk. 1, med 240.000 kr. til hver af forældrenes linjer.

Hans fars halvdel på 240.000 kr. skal deles mellem hans børn, jf. AL § 2, stk. 2, 1. pkt., dvs. kun Bent, jf. § 1. Da Bent er død, træder hans døtre, niecerne, i hans sted og arver hver 1/3 af Bents del, jf. AL § 2, stk. 2, 2. pkt. De arver hver 80.000 kr.

Hans mors halvdel skal deles lige mellem hendes børn, Bent og Sanne. De arver hver 120.000 kr. De 3 niecer træder dog igen i Bents sted og arver hver 40.000 kr.

Arveret 2013 s. 39-41.

<u>Boopgørelse efter Mads</u>

Legat til Kræftens Bekæmpelse		200.000 kr.
Legat til Læger uden Grænser		100.000 kr.
Dorthe		250.000 kr.
Niece 1	80.000 kr. + 40.000 kr. =	120.000 kr.
Niece 2	80.000 kr. + 40.000 kr. =	120.000 kr.
Niece 3	80.000 kr. + 40.000 kr. =	120.000 kr.
Sanne		120.000 kr.
I alt		**1.030.000 kr.**